

Työ ja turva -osasto/TG/lv

19.10.2023

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

HE 60/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta (HE 60/2023)

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pyytää asiantuntijalausuntoa hallituksen esitykseksi eduskunnalle Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi, ja lausuu asiasta seuraavaa:

Nuorten ja ammatillisesti kuntoutuvien kuntoutusrahan leikkaaminen on lyhytnäköistä

Pääministeri Orpon hallitus tavoittelee nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan vähimmäismäärän tason laskemista sekä ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan laskukaavan muuttamista. Toimia hallitus perustelee kustannusten vähentämisellä sekä kuntoutujien yhdenvertaisuuden edistämällä.

SAK ei kannata hallituksen toimia. Ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan määrän laskeminen voi johtaa yksilön ja hänen perheensä kohtuuttomaan tilanteeseen toimeentulon kannalta. Kuten hallituksen esityksessä on arvioitu, kuntoutusrahan määrän laskeminen todennäköisesti lisää toimeentulotuki- ja asumistukimenoja. Samanaikaisesti hallitus on toteuttamassa leikkauksia myös asumistukeen sekä tekemässä indeksijäädytyksen eräisiin Kelan etuuksiin, mukaan lukien asumistukeen.

Nuorten lisääntyneet mielenterveysongelmat ovat edelleen kasvava yhteiskunnallinen haaste, joten nuorten kuntoutusetuuksista leikkaaminen on erittäin lyhytnäköistä. Nuorten etuuksista leikkaaminen voi johtaa pitkäänkin syrjäytymiskiarteeseen. Monelle nuorelle nuoren kuntoutusraha on ainoa ja korvaamaton reitti työelämään.

Ammatillisen kuntoutuksen tarkoitus on auttaa henkilöä pääsemään työelämään ja pysymään siellä. Ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettava korkeampi kuntoutusraha on perusteltu, koska se kannustaa ensisijaisesti hakeutumaan ammatilliseen kuntoutukseen työkyvyttömyyseläkkeen sijaan. Lisäksi on tärkeää, että kuntoutuja pystyy keskittymään työ- tai opiskelukykyensä palauttamiseen ja/tai kehittämiseen, sen sijaan, että huolehtisi toistuvasti toimeentulostaan. Ammatilliseen kuntoutukseen osallistuminen on usein pitkäkestoista, joten etuuden madaltaminen kyseiseltä ajalta voi ajaa kuntoutujan ja hänen perheensä

Työ ja turva -osasto

kohtuuttomaan tilanteeseen pidemmäksikin aikaa. Etuuksien leikkaamisen sijaan keskeistä on kehittää etuuksien ja palveluiden yhteensovittamista. Tähän myös parlamentaarinen Sosiaaliturvakomitea on kiinnittänyt huomiota.

Kuntoutusrahan laskemista hallitus perustelee muun muassa sosiaaliturvajärjestelmän yksinkertaistamisella sekä kuntoutujien yhdenvertaisuudella. SAK näkee, että vaikka järjestelmien yksinkertaistaminen on tärkeää, sitä ei tule tehdä vain järjestelmän takia. Lisäksi on perusteltua tukea nuoria kuntoutujia. Edelleen on perusteltua maksaa ammatillisen kuntoutuksen ajalta ja nuorten kuntoutujien kuntoutusraha tasoltaan korkeampana, jotta taloudelliset kannusteet hakeutua kuntoutukseen säilyvät.

SAK kiinnittää edelleen huomiota siihen, että hallituksen esityksessä ei ole riittävässä määrin arvioitu hallituksen monien sosiaaliturvaan kohdistuvien leikkauksien ja indeksijäädytysten yhteisvaikutuksia yksilön näkökulmasta. Kyseiset leikkaukset voivat kohdistua myös kuntoutusrahaa saaviin, joten tarkempi arviointi leikkausten yhteisvaikutuksesta kuntoutujien toimeentuloon ja mahdollisiin pitkäaikaisvaikutuksiin kuntoutumisen, työllistymisen ja työelämäkiinnittymisen näkökulmasta ovat tarpeen.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Tuuli Glantz
sosiaalipoliittinen asiantuntija